

Lasse Teräs

Tapaustutkimus Kolarin kunnankirjaston digitointipisteestä

Tapaustutkimus Kolarin kunnankirjaston digitointipisteestä

Lasse Teräs
Opinnäytetyö
Syksy 2015
Kirjasto- ja tietopalvelun
koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijä(t): Lasse Teräs

Opinnäytetyön nimi: Tapaustutkimus Kolarin kunnankirjaston digitointipisteestä

Työn ohjaaja: Jorma Niemitalo

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Syksy 2015

Sivumäärä: 38 + 4

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli arvioida Kolarin kunnankirjaston hanke, jonka tavoitteena oli saada digitointilaitteet Kolarin kunnankirjastoon sekä asiakkaita että Kolarin kunnan perinneaineiston digitointia varten. Samoin työssä haluttiin selvittää mihin asiakkaat käyttävät digitointilaitteita Kolarin kunnankirjastossa, ovatko laitteet tuoneet kirjastolle uusia asiakkaita sekä syitä siihen, miksi osa asiakkaista ei käytä laitteita. Opinnäytetyön tilasi Kolarin kunnankirjasto.

Tietoperusta koostuu viidestä luvusta. Ensimmäinen niistä käsittelee Kolarin kuntaa ja sen kirjastoa. Toisessa käydään läpi kirjastopalvelujen laajenemisesta, eri formaattien kehitystä sekä digitalisaatiosta kirjastossa. Seuraavaksi käsitellään yleisten kirjastojen hanketoimintaa, joista vielä tarkemmin yleisten kirjastojen asiakaslähtöisiä digitointihankkeita. Samassa luvussa käydään läpi myös hankearviointia. Tämän jälkeen esitellään digitointipalvelujen toteutusta yleisissä kirjastoissa ja viimeinen luvusta käsittelee Kolarin kirjaston digitointihanketta. Lähteitä on paljon ja ne ovat suurilta osin internetistä.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä menetelmää ja tieto kerättiin kyselylomakkeen avulla. Lomakkeesta oli vain paperiversio, johon oli aikaa vastata viisi viikkoa. Vastaajia ei saatu kuitenkaan kvantitatiivisessa tutkimuksessa vaadittua määrää, joten tutkimusmenetelmä jouduttiin muuttamaan tapaustutkimukseksi.

Koska vastaajia saatiin vain kahdeksan, ei tulosten perusteella voida tehdä yleispäteviä johtopäätöksiä. Digitointilaitteet ovat olleet kirjastossa asiakkaille käytössä noin neljän kuukauden ajan, mutta niitä on käyttänyt vain kolme henkilöä, joista yksi on kirjaston työntekijä. Vastaajista viisi ei ollut käyttänyt laitteita. Tämän perusteella voidaan olettaa, että Kolarin kirjastossa ei ole kysyntää tällaiselle palvelulle. Toisaalta ajan kuluessa laitteet voivat saada enemmän suosiota. Hanketta ei kuitenkaan voida pitää epäonnistuneena, koska moniin muihin alun perin asetettuihin tavoitteisiin on päästy.

Tämän tutkimuksen perusteella etenkin pienemmät kirjastot voivat miettiä kannattaako laitteita hankkia, jos ne eivät saa käyttöä. Toisaalta etukäteen voi olla vaikea ennustaa saavatko laitteet suosiota, kuten Kolarin tapauksessa. Kaupunginkirjastoissa digitointilaitteille saattaakin olla enemmän kysyntää. Jotta vastaajia olisi saatu tarpeeksi, olisi tällainen tutkimus ollut parempi toteuttaa suuremmissa kaupunginkirjastossa tai vertailla usean pienemmän kirjaston digitointipalveluita.

Asiasanat: digitointi, hankkeet, kirjastopalvelut, yleiset kirjastot

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Library and Information Services

Author(s): Lasse Teräs

Title of thesis: Case Study on Digitizing Equipment in Kolari Municipal Library

Supervisor(s): Jorma Niemitalo

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2015   Number of pages: 38 + 4

The purpose of this thesis is to evaluate a project in Kolari Municipal Library and it is also commissioned by the Kolari Municipal Library. The aim of the project was to acquire digitizing equipment for the library both for its customers and for the purpose of digitizing Kolari municipality's local material such as old interviews in compact cassette format and local opera rehearsals in VHS format. Another aim is to find out (1.) what purpose the customers use the digitizing equipment for, (2.) has the digitizing equipment brought new customers for the library and (3.) what are the reasons for the customers not using the digitizing equipment.

The theoretical background consists of five chapters. The first one deals with the Kolari municipality and its library. The second one is about the expansion of the library services, the history of various formats and digitalization in libraries. The next chapter focuses on project activities in public libraries especially on the digitization projects for library customers. The same chapter also includes notions of project evaluation. The third of the chapters deals with digitizing services in public libraries and the last of the chapters is about the project in Kolari Municipal Library. Mostly internet sources were used.

The research method employed in this thesis is quantitative and the information was gathered with a help of a questionnaire. There was only a paper version of this questionnaire which could be filled for five consecutive weeks. However, the amount of replies was insufficient for employing quantitative method, so the method needed to be changed into a case study.

Because only eight people answered the questionnaire, it is impossible to draw any general conclusions. Digitizing equipment had been in the library for about four months and only three people had used it and one of them was an employee in the library. Five of the people who answered the questionnaire had not used the equipment. Accordingly, it seems that digitizing service is not needed in Kolari Municipal Library. However, in the long run, customers might start to use them more. The project itself cannot be seen as a failure because other goals originally set for the project were achieved.

Based on this study, smaller libraries could think if it is wise to acquire digitizing equipment in case the customers do not use them. However, it is difficult to predict whether the new service will become popular or not, as is the case Kolari Municipal Library. In larger city libraries customers might use the digitizing equipment more. In order to receive more replies for the questionnaire this type of study could have been conducted in a larger city library. Alternatively, several smaller municipal libraries with digitizing equipment could be compared.

Keywords: digitization, libraries, library services, projects

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KOLARIN KUNTA.....	8
2.1	Kolarin kunnankirjasto	8
3	TAUSTAA.....	10
3.1	Kirjastopalvelujen laajeneminen	10
3.2	Ääniformaattien kehitys	11
3.3	Videoformaattien kehitys	12
3.4	Valokuvat ja painettu aineisto.....	13
3.5	Digitalisaatio kirjastoissa	13
4	YLEISTEN KIRJASTOJEN HANKETOIMINTA.....	15
4.1	Yleisten kirjastojen hankerekisteri	15
4.2	Yleisten kirjastojen asiakaslähtöiset digitointihankkeet.....	17
4.3	Hankearviointi.....	18
5	DIGITOINTIPALVELUT YLEISISSÄ KIRJASTOISSA	20
5.1	Kaupallisten digitointipalvelujen suhtautuminen kirjastojen digitointipalveluihin	20
6	KOLARIN KIRJASTON ASIAKASLÄHTÖINEN DIGITOINTIHANKE	22
6.1	Hankehakemuksen esittely.....	22
6.2	Hankkeen toteuttaminen.....	23
6.3	Digitointipalvelujen markkinointi Kolarin kirjastossa	26
6.4	Projektityöntekijän osuus.....	27
7	TUTKIMUSONGELMAT JA -MENETELMÄT	28
8	TULOKSET	30
9	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	32
	LÄHTEET	34
	LIITTEET	39

1 JOHDANTO

Yleisiin kirjastoihin on alettu hankkia viime vuosina yhä enemmän digitointilaitteita sekä kirjaston omaa aineistoa että asiakkaita varten. Kirjaston oman aineiston digitoinnista on tehty tutkimuksia, mutta asiakkaiden digitointia kirjastoissa ei ole paljoa tutkittu ainakaan Suomessa. Halusin tähän muutoksen ja siksi valitsin aiheeksi juuri digitointilaitteiden tutkimuksen. Digitointi on muutenkin tärkeää, sillä sen avulla voidaan varmistaa erilaisen aineiston, kuten esimerkiksi valokuvien, videokasettien, vinyyliä ja valokuvien säilyvyys. Tällaisella aineistolla voi olla sekä historiallista että henkilökohtaista arvoa.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on arvioida Kolarin kunnankirjaston hanke, jonka tavoitteena oli saada digitointilaitteet Kolarin kunnankirjastoon sekä asiakkaita että Kolarin kunnan perinneaineiston digitointia varten. Tässä tutkimuksessa keskitytään lähinnä hankkeen lopputuloksiin toisin kuin hankearvioinnissa yleensä. Samoin halusin alun perin saada vastaukset seuraaviin kysymyksiin: mihin asiakkaat käyttävät digitointilaitteita Kolarin kunnankirjastossa, ovatko laitteet tuoneet kirjastolle uusia asiakkaita sekä miksi osa asiakkaista ei käytä laitteita. Opinnäytetyössä käytettiin kvantitatiivista menetelmää ja tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella. Kyselystä oli vain paperiversio, ja siihen oli mahdollista vastata viiden viikon ajan Kolarin kunnankirjastossa aikavälillä 31.8.–2.10.2015. Vastaajia oli kuitenkin liian vähän kvantitatiiviseen menetelmään, joten menetelmä jouduttiin muuttamaan tapaustutkimukseksi.

Tietoperusta on opinnäytetyössä laaja suhteessa tuloksiin. Ensin esittelen Kolarin kunnan ja sen kirjaston. Seuraavaksi käyn läpi kirjastopalvelujen laajenemista, eri formaattien historiaa sekä digitalisaatiota kirjastossa. Kirjastopalvelujen laajeneminen valittiin osaksi tietoperustaa, koska digitointipalvelut ovat osa tätä ilmiötä. Erilaisten formaattien kehitys on puolestaan johtanut siihen, että digitoinnille on ylipäättänsä tarvetta. Digitalisaatio taas on laajempi käsite, johon digitointi kuuluu, joten myös sitä on tarpeellista käydä läpi.

Koska opinnäytetyössä arvioidaan hanke, kerron myös yleisten kirjastojen hanketoiminnasta, hankearvioinnista sekä vielä tarkemmin asiakaslähtöisiä digitointihankkeista. Digitointihankkeista oman lukunsa saa luonnollisesti Kolarin kunnankirjaston arvioitava hanke. Samoin käyn läpi sitä, kuinka digitointipalvelut on tavallisesti toteutettu yleisissä kirjastoissa.

Lähteet ovat suurilta osin internet-lähteitä, koska kirjaston digitointipalveluja käsittelevää kirjallisuutta ei ole. Lähteitä on melko runsaasti, sillä käytin lähteinä paljon lyhyitä artikkeleja.

Sain idean opinnäytetyöhöni Kolarin kunnankirjaston kirjastonjohtajalta, kun olin siellä harjoittelussa syksyllä ja talvella 2014, jolloin ensimmäiset digitointilaitteet saatiin sinne. Näin opinnäytetyön tilaajana toimii myös Kolarin kunnankirjasto. Opinnäytetyön tulosten pohjalta niin Kolarin kirjasto kuin muutkin kirjastot voivat kehittää ja suunnitella digitointipalvelujaan sekä ylipäättänsä miettiä, kannattaako digitointilaitteita hankkia omaan kirjastoon.

2 KOLARIN KUNTA

Kolarin kunta on perustettu vuonna 1867. Se on osa Lapin maakuntaa ja sijaitsee Luoteis-Lapissa. Kunnan pinta-ala oli vuoden 2013 alussa 2 559 neliökilometriä ja väkiluku 3 885. 0–14-vuotiaiden osuus kunnan väestöstä oli vuoden 2013 lopussa 13,2 %, 15–64-vuotiaiden 63,7 % sekä 65 vuotta täyttäneiden 23,2 %. 0–14-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden osuus on Kolarissa jonkin verran pienempi muuhun Suomeen verrattuna ja 15–64-vuotiaita on suunnilleen yhtä paljon koko maan väkilukuun nähden. (Tilastokeskus 2015, viitattu 17.4.2015.)

Kolarin kunnan pääasiallisia elinkeinoja ovat matkailu etenkin Yllästunturin alueella, maa- ja metsätalous sekä poronhoito (Kolarin kunta 2015b, viitattu 23.4.2015). Sen naapurikuntia ovat Kittilä, Muonio, Pello ja Rovaniemi. Lisäksi Ruotsin puolelle Pajalaan on Kolarista matkaa vain noin kaksikymmentä kilometriä. Kunta koostuu Kolarin kirkonkylän lisäksi useista pienemmistä kylistä (Kolarin kunta 2015f, viitattu 23.4.2015).

Kolarissa on lukio ja yhtenäinen peruskoulu, johon kuuluu viisi alakoulua sekä yksi yläkoulu (Kolarin kunta 2015g, viitattu 23.4.2015). Näiden lisäksi kunnassa oli Ammattiopisto Lappian yksikkö Ylläs-instituutti, joka tarjosi lähihoitaja- ja kaivosalan koulutusta. Lähihoitajakoulutus sirettiin Muonioon ja kaivosalan koulutus Tornioon syksyllä 2015. (Ammattiopisto Lappia 2015, viitattu 23.4.2015.)

2.1 Kolarin kunnankirjasto

Kolarin kunnassa kirjastotoiminta alkoi vuonna 1924. Sen toimipaikka sijaitsi Sieppijärvellä vuodesta 1947 lähtien, jossa oli vielä tällöin Kolarin kuntakeskus. Pääkirjasto siirtyi Kolarin kirkonkylälle samoihin aikoihin kuntakeskuksen kanssa vuonna 1972. Samalla kirjasto sai koululta 80 neliometriä lisätilaa. (Nurminoro 2002, historiikki.) Tämän jälkeen Sieppijärvellä toimi vielä sivukirjasto, joka oli auki kerran päivässä joka kolmas viikko. Sivukirjasto lakkautettiin vuonna 2007. Pääkirjastoa varten rakennettiin uusi rakennus Kolarin kunnanviraston yhteyteen vuonna 1982, jossa se on toiminut tähän päivään saakka (Nurminoro 2002, historiikki).

Kolarin kirjasto kuuluu Lapin maakuntakirjaston alueeseen sekä Lapin kirjasto - kirjastojärjestelmään. Kolarin lisäksi järjestelmään kuuluvat myös Enontekiön, Inarin, Kemijärven, Kittilän, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Rovaniemen, Sallan, Savukosken, Sodankylän, Tornion, Utsjoen ja Ylitornion kirjastot. (Lapin kirjasto 2015, viitattu 23.4.2015.) Kuten muissa Lapin kirjastoissa, myös Kolarissa on käytössä Lapin kirjasto -kortti lainaamista varten. Vuonna 2014 Kolarin kirjastossa oli lainoja 18,08 per kunnan asukas, mikä on enemmän kuin keskimäärin muualla maassa (16,76) ja lähes sama kuin keskimäärin Lapin kirjastoissa (18,12) (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2015a, viitattu 23.4.2015; Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2015b, viitattu 23.4.2015).

Kolarin kirjastossa työskentelee neljä vakituista työntekijää: kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja, vastaava kirjastovirkailija, kirjastovirkailija ja kirjastoauton kuljettaja sekä yksi osa-aikainen työntekijä (Kolarin kunta 2015c, viitattu 23.4.2015). Kolarin ja Kittilän kirjastolla on ollut yhteinen kirjastoauto vuodesta 2008 lähtien, joka kulkee Kolarin kunnan alueella joka kolmas viikko. Tämän lisäksi kirjastolla ei ole nykyisin muita toimipisteitä (Kolarin kunta 2015e, viitattu 23.4.2015).

3 TAUSTAA

3.1 Kirjastopalvelujen laajeneminen

Digitointipalvelujen lisäksi kirjastoihin on lähivuosina tullut muitakin uusia palveluita. Tämän voidaan katsoa johtuneen taloudellisesta laskukaudesta, jonka takia kunnan muita palveluita on jouduttu karsimaan ja kirjastot ovat saaneet uusia tehtäviä palvelujen siirryttyä kauemmas. Näin on tapahtunut erityisesti pienillä paikkakunnilla. (Yle 2015, viitattu 22.8.2015.)

Tavallisen aineiston lisäksi kirjastoista voi nykyisin lainata esimerkiksi erilaisia urheiluvälineitä, energiankulutus- ja pintalämpömittareita, pelastusliivejä, lauta- ja konsolipelejä sekä verenpaine- ja sykemittareita. Valikoimat saattavat laajeta jatkossa entisestään. Esimerkiksi joissain Etelä-Suomen kirjastoissa on mahdollista lainata suksia, kitaroita ja ompelukoneita. Kirjaston katsotaankin muuttuvan monipalvelukeskukseksi ja asukkaiden olohuoneeksi, minkä seurauksena niihin voidaan sijoittaa esimerkiksi lippupalvelu, ompelukoneita, taidetta, polkupyöriä, kameroita ja huonekaluja. (Yle 2015, viitattu 22.8.2015.)

Rahoitus voi olla ongelma tällaiselle kirjaston palvelujen laajenemiselle. Kirjastot hankkivat monesti lainattavat välineet ulkopuolisen rahoituksen tai yhteistyön avulla. Jos yhteistyökumppaneita tai rahoitusta ei löydy, kirjastot joutuvat käyttämään omia määrärahojaan välineiden ostoon. Tämä vähentää luonnollisesti perinteisen aineiston hankintaa, mikä voi näkyä erityisesti pienemmissä kirjastoissa. (Yle 2015, viitattu 22.8.2015.)

Tietenkään ei voida olla varmoja, onko tällainen kehitys jatkuvaa. Esimerkiksi vs. kirjastotoimenjohtaja Heidi Laitisen mielestä kyseessä on vain trendi, joka tulee päätymään ajan myötä. Hänen mukaansa omatoimikirjastot tulevat kuitenkin lisääntymään, minkä seurauksena kirjastoverkko tulee käsittämään enää muutaman kymmentä suurta kaupunginkirjastoa. (Yle 2015, viitattu 22.8.2015.)

3.2 Ääniformaattien kehitys

Ääniteformaateilla on pitkä historia. Ensimmäisen äänen tallennukseen ja toistamiseen tarkoitetun laitteen kehitti Thomas Edison vuonna 1877 ja nimesi sen fonografiksi. Kymmentä vuotta myöhemmin kehitettiin gramofoni, joka syrjäytti Edisonin laitteen. (Aarne.K, 2010, viitattu 22.8.2015.) Aluksi levyt olivat 5- ja 7-tuumaisia ja ääniraita oli niissä vain toisella puolella. Tämän jälkeen levyt suurenivat kymmeneen tuumaan kierrosnopeuden ollessa 78 kertaa minuutissa. Levyt valmistettiin sellakkamassasta, eikä nille mahtunut musiikkia kuin muutaman minuutti. (Chaline, 63 - 65.)

Vuoden 1947 keksintö LP-levy syrjäytti savikiekon. Ne valmistettiin polyvinylikloridista, joka oli huomattavasti edeltäjiään kestävämpää rakennusainetta. LP-levyille musiikkia mahtui kummallekin puolelle levyä yhteensä noin 40–60 minuuttia ja niiden kierrosnopeus oli 33 1/3 kertaa minuutissa. LP-levyn ohella otettiin käyttöön myös EP:t sekä 7-tuuman singlet. Vinyylit olivat suosittuja 1980-luvun lopulle asti, mutta ovat tehneet uutta tulemistä lähivuosinakin. (Aarne.K, 2010, viitattu 22.8.2015.)

Vinyylisoittimien rinnalle nousivat 1960-luvun alussa 8-raitanauhurit, joita käytettiin lähinnä Pohjois-Amerikassa, Iso-Britanniassa sekä Australiassa. 8-raidalle mahtui noin 40 minuuttia musiikkia, mutta niiden äänenlaatu oli huomattavasti heikompi kuin LP-levyissä. 1970-luvun lopulla C-kasetit syrjäyttivät 8-raitanauhurit. Niissä äänenlaatu oli parempi ja niille mahtui myös enemmän musiikkia. C-kaseteille oli myös helppo nauhoittaa itse musiikkia. C-kasetit olivat erityisen suosittuja 1980-luvulla ja niitä kuunneltiin vielä 2000-luvun alussa etenkin autoradioilla. (MP3developments 2013, viitattu 22.8.2015.)

William T. Russell kehitti CD-levyn jo vuonna 1965, mutta formaatti tuli markkinoille vasta 1980-luvun alussa. CD-levy on digitaalinen formaatti, jolle mahtuu musiikkia noin 80 minuuttia. Sen suosio kasvoi 2000-luvulle asti, jolloin sen katsotaan viimeistään syrjäyttäneen C-kasetin. Tämän jälkeen CD-levyjen myynti on kääntynyt laskuun, kun musiikkia on alettu levittää esimerkiksi MP3-tiedostoina sekä Spotifyn ja muiden musiikin suoratoistopalvelujen yleistyttyä. (MP3developments 2013, viitattu 22.8.2015.) Samalla myös piratismi on vähentänyt CD-levyjen myyntiä.

3.3 Videoformaattien kehitys¹

Toisin kuin ääniformaatit, videoformaattit eivät ole olleet yhtä helposti suuren yleisön saatavilla. 1970-luvulle asti esimerkiksi elokuvia oli lähes mahdotonta hankkia itselleen sen jälkeen, kun ne poistuivat teatterileivityksestä. Ihmisillä oli kuitenkin pitkään mahdollisuus kuvata omia kotivideoitaan kaitafilmitekniikan ansiosta. Niissä kuva oli aluksi mustavalkoinen eikä ääntä ollut. 1970-luvun alussa kaitafilmeihin saatiin kuitenkin sekä ääni että väri. (Kodak 2015, viitattu 2.10.2015.)

Videonauhurit saapuivat markkinoille 1970-luvun loppupuolella, jonka myötä elokuvia alettiin vihdoin myydä kotitalouksille. Niillä oli myös mahdollista nauhoittaa televisiosta itse elokuvia ja ohjelmia. 1980-luvulla myös analogiset videokamerat yleistyivät, ja syrjäyttivät kaitafilmikamerat. Niissä kuvanlaatuakin oli parempi.

1990-luvun loppupuoliskolla Digital Versatile Discit eli DVD:t tulivat käyttöön ja syrjäyttivät videonauhurit 2000-luvun alkupuoliskolla. DVD:issä kuvan- ja äänenlaatu parani entisestään. Samalla myös digitaalivideokamerat syrjäyttivät vanhat ja raskaammat nauhoille tallentavat kamerat. Digitaalitekniikkaa on alettu hyödyntää myös tv-lähetyksissä, jolloin tv-lähetysten kuvanlaatuakin on parantunut. Televisiossa näytettäviä elokuvia ja ohjelmia on nykyisin mahdollista tallentaa suoraan tallentavalle digiboksille tai ulkoiselle kovalevyille.

Vuonna 2007 uusi formaatti Blu-ray syrjäytti kilpailijansa HD-DVD:n ja on siitä asti vallannut vähitellen markkinoita (Drawbaugh 2008, viitattu 2.10.2015). Uusi formaatti tulee siis lähivuosina syrjäyttämään DVD:n. Blu-rayt hyödyntävät teräväpiirtotekniikkaa, minkä ansiosta kuvanlaatu on jälleen parantunut edeltäjänsä verrattuna. Samaa tekniikkaa hyödynnetään myös uusissa videokameroissa sekä tv-lähetyksissä.

Internetin ansiosta yleistyneet videopalvelut ovat myös muuttaneet ihmisten katselutottumuksia. Videopalveuista tärkeimpinä voidaan pitää Youtubea ja Netflixia. Youtubeen kuka tahansa voi lisätä videoita tekijänoikeuksien puitteissa, ja esimerkiksi monet artistit ja yhtyeet julkaisevat

---

¹ Tämä alaluku on kirjoitettu pitkälti oman osaamiseni ja tietämykseni perusteella.

nykyisin musiikkivideoita siellä. Netflixin avulla voi puolestaan katsella sarjoja ja elokuvia suoratoistona kuukausimaksua vastaan.

3.4 Valokuvat ja painettu aineisto

Valokuvauksen katsotaan kehittyneen 1800-luvun alkupuoliskolla, jolloin saatiin kehitettyä ensimmäinen valokuva. Aluksi valokuvauksessa käytettiin lasilevyjä, jotka kuitenkin korvattiin 1880-luvulla valokuvafilmillä. 1860-luvulla puolestaan saatiin otettua ensimmäinen värillinen valokuva, mutta vielä pitkään tämän jälkeen mustavalkokuvat säilyttivät suosionsa. (Gigantti 2015, viitattu 16.9.2015.)

Valokuvauksessa käytettiin filmille perustuvaa kuvausta 1990-luvun ja 2000-luvun vaihteeseen asti, jonka jälkeen digitaaliset valokuvat yleistyivät. Digitaalivalokuvia pääsee katsomaan ja käsittelemään heti kuvan ottamisen jälkeen toisin kuin filmirullille otettuja valokuvia, jotka piti kehittää esimerkiksi valokuvausliikkeessä. Digitaalikamera löytyy nykyisin myös suurimmasta osasta puhelimia, tabletteja sekä tietokoneita. Kuvia on myös helppo siirtää ja lähettää laitteesta toiselle. (Gigantti 2015, viitattu 16.9.2015.)

Äänitteiden, videotallenteiden sekä valokuvien lisäksi nykyisin digitoidaan myös perinteistä painettua aineistoa kuten esimerkiksi päiväkirjoja, karttoja sekä muita vastaavia dokumentteja, jotta ne säilyisivät jälkipolville. Tällaisilla dokumenteilla voi olla niin historiallista kuin henkilökohtaista arvoa.

3.5 Digitalisaatio kirjastoissa

Digitalisaatio on termi, jonka katsotaan tarkoittavan digitaalista uusiutumista eli digiteknologian integrointia kaikkeen organisaation toimintaan (Heinämäki 2015, viitattu 8.9.2015). Se voi helposti sekoittua digitointiin, jossa puolestaan analoginen tieto siirretään digitaaliseen muotoon, esimerkiksi VHS-kasetin sisältö DVD-levylle. Digitointi on kuitenkin osa digitalisaatiota. (Document House 2015, viitattu 8.9.2015.)

Digitalisaatioon liittyy paljon sekä uhkia että mahdollisuuksia. Perinteisen fyysisen asiakaspalvelun tilalle tulee enemmän digitaalista asiakaspalvelua. (Uusi-Autti 2015, viitattu

8.9.2015.) Esimerkiksi jo lähes kaikissa suomalaisissa kirjastoissa asiakas voi itse kirjaston verkkosivujen kautta varata itselleen aineistoa sekä uusia lainansa. Samoin osa Suomen kirjastoista on päättänyt siirtyä omatoimikirjastoksi, jolloin asiakkaat pääsevät käyttämään kirjaston palveluja ilman aikataulujen asettamia rajoituksia. Kirjastoalalla jatkuvasti lisääntyvä itsepalvelu on kuitenkin herättänyt ristiriitaisia tunteita etenkin omatoimikirjastojen osalta, joita jopa kutsutaan kylmäsemiksi.

Digitalisaatiossa fyysinen tuote pystytään monesti korvaamaan sähköisellä vastikkeella (Uusi-Autti 2015, viitattu 8.9.2015). Etenkin ulkomailla elektronisten kirjojen myynti ja lainaus on ollut jatkuvassa nousussa. Suomessa näiden suosio on jäänyt toistaiseksi vähäisemmäksi niin kirjastoissa kuin kirjakaupoissa fyysiseen kirjaan verrattuna.

Digitalisointi nopeuttaa työskentelyä, kun samoja tietoja ei tarvitse prosessin aikana kirjoittaa tai tallentaa uudelleen moneen kertaan. Työvaiheita siis automatisoidaan, jolloin myös virhemarginaali monesti pienenee. (Document House 2015, viitattu 8.9.2015.) Tämän ansiosta työtunnit ohjautuvat hyödyllisempään tekemiseen, esimerkiksi kirjastoissa voidaan näin keskittyä enemmän aineistonhankintaan.

Digitalisaatioon liittyy myös riskejä. Monesti sen yhteydessä lähdetään luomaan jotain uutta, joten lopputuloksesta ei voi olla ikinä täysin varma. Tämän takia digitalisaatioprosessia varten on hyvä hankkia uusia yhteistyökumppaneita, esimerkiksi kirjastot tuskin pystyvät siirtymään omatoimikirjastoksi ilman ulkopuolista apua. Parhaimmillaan digitalisaation avulla voidaan kuitenkin luoda täysin uusia tuotteita ja palveluita, tehostaa toimintaa sekä tarjota kirjaston käyttäjille kattavampaa palvelua. (Uusi-Autti 2015, viitattu 8.9.2015.)

4 YLEISTEN KIRJASTOJEN HANKETOIMINTA

4.1 Yleisten kirjastojen hankerekisteri

Nykyisin suomalaisten yleisten kirjastojen hanketoiminta tapahtuu Yleisten kirjastojen hankerekisteri -sivuston kautta, jonne kirjastot voivat jättää hankehakemuksensa. Sivuston on rahoittanut opetus- ja kulttuuriministeriö ja suunnitellut Yleisten kirjastojen neuvoston asettama työryhmä. Hankkeiden lisäksi sivustolla voi jakaa lisäksi hyviä käytänteitä, joista uskoo olevan hyötyä myös muille kirjastoille. (Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015c, viitattu 2.8.2015.)

Kunnalliset kirjastot sekä kunnat voivat hakea avustusta ja sitä myönnetään erityisesti sellaisille hankkeille, jotka ovat alueellisesti tai valtakunnallisesti hyödyllisiä, tai jotka on toteutettu yhteistyössä useamman kirjaston kanssa tai poikkihallinnollisena hankkeena (Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015e, viitattu 2.8.2015). Aluehallintoviraston kirjastoasiantuntijat laativat joka vuosi perustelumuition, jossa kerrotaan hankkeita koskeviin päätöksiin liittyvistä yhteisistä linjauksista ja rajauksista (Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015a, viitattu 2.8.2015).

Kirjastojen on myös hyvä täyttää hankkeeseen liittyvää toimintakuvausta hankkeen edetessä. Toiminnankuvaukseen kuuluu verkkosivut, tuotetut julkaisut ja materiaalit, toimenpiteet ja vaikutukset sekä jatkotoimenpiteet. Näiden lisäksi myös hanketta varten järjestetyt tapahtumat sekä toteutuneet kustannukset ovat osa toiminnankuvausta. (Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015d, viitattu 2.8.2015.)

Sivustolla hankkeet ovat luokiteltu seuraaviin kategorioihin:

- digitointi
- henkilöstön osaaminen
- kokoelmat
- laitehankinnat
- lukemisen edistäminen
- mediakasvatus
- oppimisympäristö ja yhteisöllisyys

- palvelujen kehittäminen
- strateginen kehittäminen
- tilasuunnittelu
- verkkopalvelut. (Hankerekisterin visualisointi 2015, viitattu 23.6.2015.)

Eniten hankkeita on lukemisen editämisessä (279). Rahoituksen perusteella avustuksia on taas myönnetty eniten hankkeille, joiden tavoitteena on erityisesti palvelujen kehittäminen (2,81 miljoonaa euroa). Hankkeista suhteessa kalleimmat ovat verkkopalvelujen kehittäminen, joiden budjetti on keskimäärin noin 31 000 euroa. (Hankerekisterin visualisointi 2015, viitattu 23.6.2015.)

Sivustolle on jätetty kesään 2015 mennessä yhteensä 1041 hankehakemusta, joille on myönnetty avustuksia yhteensä 12,23 miljoonaa euroa. Ensimmäinen hankehakemus jätettiin rekisteriin vuonna 2010. Se oli ainoa hanke, joka kyseisenä vuonna jätettiin. Vuonna 2011 hankehakemuksia oli 19 ja 2012 niitä oli jo 237. (Hankerekisterin visualisointi 2015, viitattu 23.6.2015.) Kasvun syynä on se, että sivusto tuli yleiseen käyttöön vasta syksyllä 2011 (Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015c, viitattu 2.8.2015). Hankehakemusten lukumäärä kasvoi vuoteen 2014, jolloin niitä oli 264. Vuoden 2015 aikana hankehakemuksia on jätetty 258. (Hankerekisterin visualisointi 2015, viitattu 23.6.2015.)

Hankkeiden raha-anomukset vaihtelevat suuresti, alle tuhannen euron hankkeista yli 200 000 euron hankkeisiin. Eniten on sellaisia hankkeita, jotka ovat saaneet rahoitusta 1 000–5 000 euroa (450 hanketta). Rahoituksen perusteella eniten on annettu hankkeille, joiden budjetti on 25 000–50 000 euroa. Ne ovat saaneet yhteensä 3,40 miljoonaa euroa. Myös 5 000–10 000 euron hankkeet saavat hyvin rahoitusta. 5 000 euron jälkeen budjetin noustessa hankkeiden lukumäärä vähenee koko ajan, eikä yli 100 000 euron hankkeita ole enää kuin muutama. (Hankerekisterin visualisointi 2015, viitattu 23.6.2015.)

Maakunnista hankehakemuksia on jätetty selkeästi eniten Uudellamaalla (187). Se on saanut myös eniten rahoitusta (2,19 miljoonaa euroa). Ero on huomattava toiseksi suurimpaan maakuntaan eli Pohjois-Pohjanmaahan, jossa hankehakemuksia on jätetty 83 ja joka on saanut rahoitusta yhteensä 1,17 miljoonaa euroa. (Hankerekisterin visualisointi 2015, viitattu 23.6.2015.) Suomen maakunnista Uudellamaalla on eniten kirjastoja, joten luonnollisesti myös hankehakemusten määrä maakunnista on suurin (Suomen kirjastohakemisto 2012, viitattu 8.11.2015).

Suurimman osan hankkeista rahoittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY) sekä aluehallintovirasto (AVI), jotka ovat rahoittaneet yhdessä 1 028 hanketta ja maksaneet niitä varten yhteensä 11,56 miljoonaa euroa. Loput hankkeista rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö, joka on rahoittanut 15 hanketta 0,72 miljoonan euron edestä. (Hankerekisterin visualisointi 2015, viitattu 27.7.2015.)

4.2 Yleisten kirjastojen asiakaslähtöiset digitoitinhankkeet²

Yleisten kirjastojen hankerekisteriin on jätetty elokuuhun 2015 mennessä 21 hankehakemusta, joiden tarkoituksena on ollut saada kirjastoihin digitointimahdollisuus kirjaston käyttäjiä varten. Ensimmäinen hanke alkoi Pälkäneen kirjastossa lokakuussa 2011 ja viimeisin Luvialla alkuvuodesta 2015. Eniten asiakaslähtöisiä digitoitinhankkeita aloitettiin vuonna 2012, jolloin niitä oli seitsemän, sekä vuonna 2013, jolloin niitä aloitettiin kuusi. Tämän jälkeen digitoitinhankkeita on ollut vähemmän: vuonna 2014 kolme ja vuonna 2015 yksi.

Hankkeista kaikki saivat rahoitusta Kouvolan kirjastoa lukuunottamatta. Sodankylän ja Oulaisten kirjaston hankkeet olivat muita laajempia ja niissä oli mukana muutakin kuin digitointilaitteisiin liittyviä kustannuksia, joten näiden hankkeiden rahoituksia en ole laskenut. Eniten rahoitusta haki Hangon kirjasto (28 000 €), ja vähiten taas Ilmajoen kirjasto (2 000 €). Keskimäärin rahoitusta on haettu 7 718 eurolla. Aluehallintovirasto on toiminut rahoittajana kaikissa hankkeissa. Suurimassa osassa hankkeista (16:ssa) rahoitusta on saatu vähemmän, kun sitä on haettu. Tämän seurauksena myös toteutunut oma rahoitus on ollut aiottua suurempi. Kolme hanketta on vielä alkuvaiheessa, joten niiden toteutunut oma rahoitus ei ole vielä selvinnyt.

Kaikissa hankkeissa laite- ja ohjelmistohankinnat ovat olleet samankaltaiset. Lähes jokainen kirjasto on hankkinut laitteet, joilla voidaan muuttaa LP-levyt CD-levyiksi, VHS-kasetit DVD-levyiksi sekä C-kasetit CD-levyiksi. Samoin kirjastot ovat hankkineet skannerit valokuvia, negatiiveja sekä dioja varten. Monesti on myös hankittu vain yksi skanneri, jolla voi skannata useamman formaatin. Kaikissa hankkeissa on myös ostettu ja asennettu tarvittavat ohjelmat esimerkiksi ääni-, video- ja kuvatiedostojen käsittelyä varten. Joissain hankkeissa on myös

---

² Tätä alalukua varten olen käynyt läpi kaikki 21 hanketta yleisten kirjastojen hankerekisteristä, joiden tarkoituksena oli saada digitointimahdollisuus kirjaston käyttäjille. Olen kerännyt hakemuksista tarpeelliset tiedot ja kirjoittanut niiden pohjalta tämän alaluvun. Alaluvussa ei siis käytetä lähdeviitteitä, koska niitä olisi muuten niin paljon.

ostettu uudet tietokoneet digitointia varten, kun taas toisissa on käytetty kirjaston omia asiakaspäätteitä.

4.3 Hankearviointi

Erilaiseen arviointiin löytyy useita eri näkökulmia ja lähestymistapoja, kuten esimerkiksi osallistava arviointi ja tapauskohtainen arviointi. Hankearvioinnissa käytetään kuitenkin usein kehittävää - eli prosessiarviointia, jossa keskitytään prosessien mahdollisimman tehokkaseen toteuttamiseen sekä toiminnan hallinointiin ja seuraamiseen. Prosessiarvioinnissa myös kuvataan syy-seuraussuhteita sekä kehittämistoiminnan ja vaikutusten syntyä. (Tietopuu 2015a, viitattu 20.10.2015.)

Hankearviointi alkaa jo ennen sen toteuttamista, kun ensimmäisessä vaiheessa arvioidaan tarve hankkeelle. Tämä tapahtuu tarve- ja toimintaympäristöanalyysien avulla. Tarveanalyysissa määritellään toimintaympäristön tarpeet sekä tiedot hankkeen tarpeellisuudesta. Nämä voidaan selvittää esimerkiksi kyselyillä ja haastatteluilla tai fokusryhmien avulla. Toimintaympäristöanalyysilla taas pyritään kuvaamaan tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa hankkeen sekä siihen liittyvän toiminnan suunnittelussa. Näitä voivat olla esimerkiksi sosiaaliset, poliittiset ja taloudelliset muuttujat sekä kansalliset ja alueelliset kehittämistarpeet ja -suunnitelmat. (Tietopuu 2015b, viitattu 20.10.2015.)

Seuraava vaihe on hankkeen suunnittelu. Sillä kuvataan mitä hanketoiminnalla on tarkoitus saavuttaa ja miten tavoitteisiin päästään. Siinä määritellään esimerkiksi hankkeen kohderyhmät, mahdolliset yhteistyökumppanit sekä millaisia tuloksia ja vaikutuksia hankkeen avulla voidaan saavuttaa. Yleensä tässä vaiheessa tehdään myös arviointisuunnitelma, jossa kuvataan hankkeessa arvioitavat asiat. (Tietopuu 2015b, viitattu 20.10.2015.)

Tämän jälkeen vuorossa on itse hankkeen toteutus, jonka aikana arvioidaan jatkuvasti hankkeen avulla saavutettuja tuloksia ja vaikutuksia. Tämän lisäksi kerätään myös tietoa hanketoiminnan sisällöstä ja toimintatavoista, mahdollisista kehittämistarpeista sekä hankkeseen osallistuvista henkilöistä. Hanketta voidaan sen toteutuksen aikana arvioida myös osallistavan arvionnin avulla, jossa arviointiin otetaan mukaan kaikki osapuolet, joita koskevia asioita arvioitavassa toiminnassa tutkitaan ja kehitetään. Samoin hanketta voidaan arvioida sisäisen ja ulkoisen

arviointitiedonkeruun avulla. Sisäisessä arviointitiedonkeruussa tieto saadaan hankkeen työntekijöiltä esimerkiksi hankepäiväkirjojen, tavoitearviointien, arviointityöpajojen sekä itsearviointien kautta. Ulkoisessa arviointitiedonkeruussa palautetta saadaan puolestaan kohderyhmiltä, osallistujilta ja yhteistyökumppaneilta. Siinä tieto kerätään esimerkiksi koulutus- ja osallistujapalautteen, erilaisten kyselyjen, arviointikeskustelujen sekä havainnoinnin ja erilaisten dokumenttien kautta. (Tietopuu 2015b, viitattu 20.10.2015.)

Viimeinen vaihe on hankkeen päättäminen ja tulosten juurruttaminen. Käytännössä tämä tarkoittaa tulosten ja vaikutusten arviointia, jolla halutaan selvittää kuinka hyvin hankkeessa on päästy sen alussa asetettuihin tavoitteisiin ja päämääriin. Kun arviointitieto on kerätty ja analysoitu, laaditaan sen pohjalta raportti, jossa käsitellään hankkeen onnistumista sekä mahdollisia jatkotoimenpiteitä. (Tietopuu 2015b, viitattu 20.10.2015.)

5 DIGITOINTIPALVELUT YLEISISSÄ KIRJASTOISSA

Suurin osa kirjastoista on maininnut digitointipalveluistaan verkkosivuillaan. Joillain kirjastoilla on vain lyhyt maininta (esimerkiksi Sodankylän kirjastolla), kun taas toisilla yksityiskohtaisempi selostus (Sompion kirjasto 2015, viitattu 18.10.2015). Esimerkiksi Kolarin kirjasto on laittanut perustietojen lisäksi myös tarkat ohjeet digitoinnista verkkosivuilleen ja Hangon kirjasto listannut digitointihuoneessa säilytettävät laitteet (Hangon kaupunki 2015, viitattu 18.10.2015; Kolarin kunta 2015a, viitattu 11.8.2015). Usein digitointipalvelut löytyy kohdasta palvelut, mutta muutamalla kirjastolla tieto löytyy etusivulta, ajankohtaista - tai jopa tapahtumat -osiosta (Huittinen 2015, viitattu 18.10.2015; Mäntyharju 2015, viitattu 18.10.2015; Parasta Pälkäneellä 2015, viitattu 18.10.2015; Sompion kirjasto 2015, viitattu 18.10.2015;).

Kaikissa kirjastoissa palvelu on ilmainen, mutta digitointiin tarvittavat materiaalit, kuten CD- ja DVD-levyt sekä USB-muistitikut on hankittava itse (Hangon kaupunki 2015, viitattu 18.10.2015). Joistain kirjastoista niitä voi kuitenkin ostaa (Mäntyharjun kirjasto 2012, viitattu 18.10.2015). Suurimmassa osassa kirjastoja aikaa voi varata digitoimiseen korkeintaan neljäksi tunniksi (Mäntyharjun kirjasto 2012, viitattu 18.10.2015). Monesti varausta varten vaaditaan kyseisen kirjaston kirjastokortti ja palvelussa on myös joissain kirjastoissa 15 vuoden ikäraja (Huittisten kaupunginkirjasto 2013, viitattu 18.10.2015). Suurin osa kirjastoista suosittelee ensimmäistä digitointikertaa varten hankkimaan opastusta henkilökunnalta ja joissain kirjastoissa se on jopa pakollista (Hangon kaupunki 2015, viitattu 18.10.2015). Samalla on tehty selväksi, että kirjaston henkilökunta ei kuitenkaan digitoi asiakkaan aineistoa tämän puolesta (Kolarin kunta 2015a, viitattu 11.8.2015).

5.1 Kaupallisten digitointipalvelujen suhtautuminen kirjastojen digitointipalveluihin

Kirjaston tarjoamista digitointipalveluista ei katsota olevan haittaa kaupallisille digitointipalveluille. Suuremmat digitointiprojektit tullaan luultavasti jatkossakin teettämään ammattilaisilla, sillä digitointi voi viedä paljon aikaa, koska se tapahtuu reaaliajassa: kolmen tunnin VHS-kasetin digitointi kestää siis kolme tuntia. Kaikki eivät välttämättä osaa itse digitoida aineistojaan siitä huolimatta, että kirjastot tarjoavat opastusta ja ohjeita digitointiprosessiin. Myös tällöin on helpompi maksaa ammattilaiselle digitoinnista. (Yle 2012, viitattu 5.8.2015.)

Kirjaston tarjoamista digitointimahdollisuuksista voi olla hyötyä myös ammattilaisille. Näin ihmiset voivat saada idean muuttaa esimerkiksi vanhat VHS-kasetit digitaaliseen muotoon joko kirjastossa tai sitten kaupallisen digitointipalvelun avulla. (Yle 2012, viitattu 5.8.2015.) Pienillä paikkakunnilla kaupallisia digitointipalveluja on vähemmän kuin kaupungeissa, joten niissä kirjaston tarjoama digitointimahdollisuus on tästä näkökulmasta paremmin perusteltu. Toisaalta niissä voi olla vähemmän kysyntää tällaisille palveluille.

6 KOLARIN KIRJASTON ASIAKASLÄHTÖINEN DIGITOINTIHANKE

6.1 Hankehakemuksen esittely

”Digitointikeskus asiakaspalvelua laajentamaan” – hankkeelle jätettiin anomus Yleisten kirjastojen hankerekisteriin lokakuussa 2013. Hankkeen tavoitteena oli saada kirjaston lehtisalin käyttöön digitointikeskus. Lehtisaliin oli tarkoitus saada mahdollisuus lukea aineistoa elektronisessa muodossa asiakaskoneilla, tableteilla ja vastaavilla laitteilla. Asiakaskoneisiin haluttiin ohjelmat, joilla voi editoida sekä tekstiä että av-aineistoa sekä digitointilaitteet lehtisaliin, joilla haluttiin mahdollistaa vanhojen tallenteiden, kuten vinyyliin, C-kasettien ja VHS-kasettien muuntaminen esimerkiksi CD- tai DVD-formaattiin. (Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015b, viitattu 23.4.2015.)

Anomuksessa pyydettiin seuraavia laitteita ja tarvikkeita:

- VHS-DVD-yhdistelmälaite
- C-kasetti-MP3-soitin
- LP-MP3-tallennin
- 3 kappaletta MP3-soittimia
- LP-CD-soitin/tallennin
- valokuvaskanneri
- diaskanneri
- TV tai näyttö
- kaapelit, adapterit sekä vastaavat tarvikkeet
- tietokone
- digitoinnissa tarvittavat tarvikkeet
- digitointi-, kuvankäsittely-, ja äänenkäsittelyohjelmat sekä vastaavat ohjelmat
- editointiohjelma julkaisuja varten
- rakenteet editointisalin erottamiseksi lehtisalista. (Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015b, viitattu 23.4.2015.)

Hanketta perusteltiin asiakkaiden toiveilla sekä tarpeilla digitoida kirjaston ja kunnan omaa aineistoa, kuten kasetille nauhoitettuja kyläperinnehaastatteluja 1980-luvulta. Kolarin kansalaisopistolla oli myös tarkoitus kouluttaa kirjaston työntekijät digitointikeskuksen käyttöön sekä järjestää oma digitointikurssi kuntalaisille. (Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015b, viitattu 23.4.2015.) Hanketta varten anottiin 15 500 euroa ja omaa rahoitusta oli tarkoituksena käyttää 1750 euroa (Satokangas 2015a, puhelinhaastattelu). Opetus ja- kulttuuriministeriö katsoi hankkeen olevan kirjastopoliittisten tavoitteiden mukainen ja sille myönnettiin rahoitusta 15 500 euroa. Hanke aloitettiin helmikuussa 2014 ja sen on tarkoitus päättyä vuoden 2015 loppuun mennessä. (Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015b, viitattu 23.4.2015.)

6.2 Hankkeen toteuttaminen

Kolarin kirjastoon hankittiin lopulta ION Audio LP2CD -muunnin, jolla voidaan muuntaa LP:t CD-levyiksi, ION Tape Express, jolla voi digitoida C-kasetit CD-levyiksi sekä LG:n VHS-DVD-yhdistelmälaite, jonka avulla saadaan VHS-kasettien sisältö DVD-levyille. Tämän lisäksi hankittiin myös Epson Perfection V700 Photo A4 -skanneri, jolla voi digitoida valokuvia, negatiiveja, positiiveja, dioja sekä tavallisia asiakirjoja. Laitteita varten hankittiin myös uusi keskusyksikkö ja näyttö sekä tarvittavat ohjelmat video-, ääni-, ja kuvatiedostojen käsittelyä varten. Myös kaitafilmiä digitointimahdollisuutta selvitetään. (Satokangas 2015b, haastattelu.)

TAULUKKO 1. Digitointipistettä varten hankitut laitteet

Laitteen nimi	Hinta-arvio	Hinta-arvion lähde
ION Audio LP2CD	444€	Thomann.de
ION Tape Express	63,90€	Verkkokauppa.com
Magix videosaver	60€	Magix.com
Magix Audio Cleaning Lab 2013	50€	Magix.com
Epson Perfection V700 Photo A4 -skanneri	592€	Verkkokauppa.com
LG VHS-DVD –yhdistelmälaite	219,90€	Netanttila.com
Keskusyksikkö ja näyttö	1 500€	Verkkokauppa.com

Laitteet ja ohjelmat maksoivat yhteensä noin 5 000 euroa. Varastoon, jossa digitointilaitteita säilytetään, piti vetää ylimääräiset kaapelit, joka puolestaan aiheutti noin 200 euron kustannukset. Digitointipistettä varten hankitut kalusteet maksoivat taas noin 1 500 euroa. Hankkeseen varattua omaa rahoitusta on käytetty ja tullaan vielä jatkossa käyttämään digitoidun aineiston luettelointiin sekä henkilökunnan ja projektin johtajan työpanokseen. (Satokangas 2015b, haastattelu.)

KUVA 1. Digitointipiste Kolarin kunnankirjaston varastotiloissa.

Aluksi laitteiden ja kalusteiden oli tarkoitus tulla äänieristettyyn musiikkihuoneeseen, mutta tilanpuutteen vuoksi ne päätettiin siirtää varastoon. Varastoon pääsee kirjastosta vain henkilökunnan sosiaalityötilojen kautta, mutta toistaiseksi tästä ei ole aiheutunut haittaa. Kirjastonjohtajan mukaan varasto on työtilana rauhallinen ja myös siksi sopiva digitointilaitteille. (Satokangas 2015b, haastattelu.)

KUVA 2. Digitointipiste Kolarin kunnankirjaston varastotiloissa.

Digitointipisteeseen on varattava aika etukäteen ja omat tarvittavat välineet on hyvä olla mukana. Kirjasto kuitenkin lainaa tarvittaessa CD-RW- ja DVD-RW-levyjä asiakkaille. Digitointilaitteista on pidetty lyhyt perehdytys henkilökunnalle ja käyttäjille oli tarkoitus pitää laajempi koulutus syyskuussa. (Satokangas 2015b, haastattelu.) Erään työntekijän mielestä pelkällä perehdytyksellä ei sisäistänyt vielä tarpeeksi digitointilaitteiden käyttöä, vaan niitä oppisi hallitsemaan parhaiten käytännössä.

Digitointilaitteilla on digitoitu C-kasetteja, jotka sisältävät vanhoja kyläperinnehaastatteluja. Jatkossa aiotaan digitoita ja luetteloita paikallishistorioitsijan yksityiskokoelma, joka koostuu noin 80:stä C-kasetille tallennetusta haastattelusta. Samoin paikallisoopperoiden videokasetille tallennetut harjoitukset on digitoitu ja ne tullaan luetteloimaan, kuten myös muu vastaava perinneaineisto. (Satokangas 2015b, haastattelu.)

Digitointilaitteet otettiin käyttöön kesäkuun alkupuoliskolla, mutta niitä oli käyttänyt elokuun loppuun mennessä vain yksi asiakas. Vähäinen käyttö voi johtua siitä, että digitointi vaatii käyttäjältä melko hyviä tietoteknisiä taitoja, minkä takia laitteiden käyttöä arastellaan. Samoin syynä voi olla vuodenaika, sillä kesällä kirjastonpalveluja saatetaan käyttää jonkin verran vähemmän kuin muina vuodenaikoina. Laitteita voi myös olla vaikea huomata, koska ne

sijaitsevat syrjässä varastossa. Kolarissa on tarjolla kaupallinenkin digitointipalvelu, mutta on vaikea arvioida kuinka se on vaikuttanut digitointipisteen vähäiseen käyttöön. Kirjastonjohtajan mielestä hanke on kuitenkin onnistunut, sillä laitteet on saatu asennettua ja niitä varten on tehty hyvät ohjeet. (Satokangas 2015b, haastattelu.)

Kolarin kunnankirjasto tulee siirtymään omatoimikirjastoksi vuoden 2016 loppuun mennessä. Tämän ansiosta käyttäjät pääsevät digitoimaan aineistoaan itsenäisesti kirjastoon milloin haluavat. (Satokangas 2015b, haastattelu.)

6.3 Digitointipalvelujen markkinointi Kolarin kirjastossa

Kolarin kirjasto lisäsi verkkosivulleen tiedon digitointipisteestä heinäkuun lopulla alisivulle palvelut. Tämän lisäksi samaan kohtaan lisättiin linkki, josta löytyy tarkemmat ohjeet digitointia koskien. Siinä kerrotaan mitä kaikkea laitteilla voi digitoida, mitä digitointia varten tarvitaan sekä ohjeet laitteiden käyttöön PDF-tiedostoina. Sivulla kerrotaan myös kuinka digitointi tapahtuu itsepalveluna ja reaaliajassa. (Kolarin kunta 2015a, viitattu 11.8.2015.)

Kolarin kirjasto myös tiedotti digitointipalvelusta facebook -sivullaan 7.8.2015. Tiedotteessa kerrottiin mitä laitteilla voi digitoida sekä palvelun omatoimisuudesta. Tiedotteessa on myös linkki kirjaston verkkosivuille, josta voi lukea digitointilaitteiden tarkemmat ohjeet. Samoin digitointipisteestä kerrottiin Kolarin kunnan Kirjasto ja kulttuuri tiedottaa -osiossa (Kolarin kunta 2015c, viitattu 20.8.2015). Digitointipisteestä oli tarkoitus tiedottaa myös Kolarin kuntatiedotteen paperiversiossa, joka jaetaan viikoittain jokaiseen kotitalouteen Kolarin kunnan alueella. Tieto ei kuitenkaan mennyt ensimmäisellä kerralla perille, jotta sen olisi voinut lukea tiedotteesta. (Satokangas 2015b, haastattelu.)

Elokuun viimeisenä päivänä laitettiin digitointipistettä koskeva kyselylomake näytille kirjaston lainaustiskille, jonka avulla myös pyrittiin markkinoimaan uutta palvelua. Lisäksi tieto digitointipalvelusta tullaan lisäämään kirjaston ilmoitustaululle (Satokangas 2015b, haastattelu).

6.4 Projektityöntekijän osuus

Hanketta varten palkattu projektityöntekijä Petteri Pellikka aloitti työnsä syyskuussa 2014. Ensin hänen tuli selvittää millaisia laitteita kirjastoon haluttiin, joten Pellikka vertaili laitteita ja ohjelmia sekä luki niiden arvosteluja. Laitteet ja ohjelmat tilattiin inDataalta, josta Kolarin kunta hankkii muutenkin tietotekniset laitteet. Laitteiden saavuttua Pellikka alkoi tehdä niiden käyttöä varten ohjeita, johon kului suurin osa hänen työajastaan. Samalla hän digitoi Kolarin kunnan perinneaineistoa, kuten paikallishistorioitsijan haastatteluja sekä paikallisen oopperan harjoitusten videonauhointeja. Osa laitteista ei ollut Pellikalle ennestään tuttuja, joten hän joutui opettelemaan niiden käytön myös itse. Haastavinta ohjeiden työstämisessä Pellikan mielestä oli ottaa huomioon taitotasoltaan poikkeavat käyttäjät. Ohjeita testattiin kunnan ja kirjaston työntekijöillä, joiden palautteen pohjalta niitä muokattiin. (Pellikka 2015, haastattelu.)

Pellikka työskenteli syksyllä 2014 projektin parissa noin kuukauden ja jatkoi työtään seuraavana vuonna toukokuun alusta heinäkuun loppuun, jolloin laitteita ja ohjelmia hankittiin lisää. Työ oli samankaltaista kuin syksyllä eli ohjeiden laatimista, jonka ohessa oli myös perinneaineiston digitointia. (Pellikka 2015, haastattelu.)

7 TUTKIMUSONGELMAT JA -MENETELMÄT

Tutkimuksella oli tarkoitus saada vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

- Mihin Kolarin kirjaston asiakkaat käyttävät digitointipistettä?
- Onko digitointipiste tuonut kirjastolle uusia asiakkaita?
- Miksi digitointipistettä ei käytetä?

Tutkimusmenetelmänä käytettiin määrällistä menetelmää eli kvantitatiivista tutkimusta, jossa pyritään kuvaamaan ja tulkitsemaan ilmiöitä mittausmenetelmillä, jotka keräävät numeerisia tutkimusaineistoja. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkimusaineiston tulee olla tarpeeksi suuri ja edustava, jotta tutkimuksen tuloksia voidaan pitää luotettavina. (Vilpas 2013, viitattu 4.10.2015.) Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella, jossa oli pääasiassa suljettuja eli strukturoituja kysymyksiä.

Aloin kehittää kyselylomaketta jo muutamaa kuukautta ennen itse kyselyn toteuttamista. Sitä käsiteltiin ohjausseminaarissani toukokuun lopulla, jolloin kysymykset saivat jo lopullisen muodon. Tämän jälkeen hioin lähinnä lomakkeen ulkoasua sekä vastausvaihtoehtoja yhdessä ohjaavan opettajan, tietotekniikan opettajan sekä toimeksiantajan kanssa.

Ensimmäisessä lomakkeessa (Liite 1) on 11 kysymystä, jotka ovat enimmäkseen monivalintakysymyksiä. Monissa niistä on myös lopussa tilaa tarkentaville kommenteille ja kyselyn loppuun on jätetty tilaa vielä vapaille kommenteille. Tein myös toisen kyselylomakkeen, joka on muuten identtinen ensimmäiseen verrattuna, mutta siinä on lisäksi kaksi kysymystä koskien digitointilaitteiden perehdytystilaisuutta. Perehdytystilaisuutta ei kuitenkaan ehditty pitää tämän syksyn aikana tehdessäni opinnäytetyötä, joten toista lomaketta ei tarvinnut käyttää.

Kyselylomake on suunniteltu siten, että digitointipisteen käyttäjät vastaavat kaikkiin kohtiin kysymystä 9. lukuunottamatta kun taas ne, jotka eivät käytä digitointipistettä vastaavat kysymyksiin 1.–4. sekä 9.–11. Lomakkeen kahdella ensimmäisellä kysymyksellä haluttiin selvittää vastaajien perustietoja sekä yleisesti heidän kirjastopalvelujen käyttöä. Kolmannella kysymyksellä pyrittiin selvittämään mitä kautta vastaaja on saanut tiedon digitointipisteestä ja neljännellä mitä laitteita on käytetty. Viides kysymys käsitteli digitointilaitteiden käyttöaktiivisuutta

ja kuudes digitointilaitteiden ohjeiden selkeyttä. Seitsemännessä kohdassa kysyttiin oliko kirjaston henkilökunnan apua tarvittu digitoinnissa. Kahdeksanessa kysymyksessä haluttiin selvittää aikooko vastaaja käyttää digitointilaitteita myös jatkossa, ja yhdeksännellä kysymyksellä haluttiin taas saada vastaus siihen, minkä takia osa vastaajista ei käytä kirjaston digitointilaitteita. Kymmenennessä kohdassa kysyttiin ovatko digitointilaitteet lisänneet vastaajien asiointia kirjastossa ja yhdennessätoista sitä, halutaanko digitointipisteeseen lisäpalveluita. Lopussa oli vielä oma kohtaa vapaille kommentteille. Kyselylle ei ollut erityistä pääkohderyhmää, mutta jo aluksi voitiin kuitenkin olettaa, että pääasialliset vastaajat ovat keski-ikää vanhempaa aikuisväestöä, koska heillä on todennäköisesti sopivaa aineistoa digitoitavaksi.

Kyselystä oli vain paperiversio, johon oli mahdollista vastata viiden viikon ajan välillä 31.8.2015–2.10.2015. Tämän jälkeen vastaukset lähetettiin minulle takaisin. Tuloksia ei tarvinnut siirtää esimerkiksi Microsoft Exceliin, koska vastaajia oli vain kahdeksan. Kvantitatiivista menetelmää jouduttiin tämän seurauksena muuttamaan tapaustutkimukseksi, koska vastaajia ei ollut kvantitatiivisessa menetelmässä vaadittavaa määrää. Toisin kuin määrällisessä tutkimuksessa, tapaustutkimuksessa tutkitaan yhtä ilmiötä tai asiaa, jota ei kuitenkaan lähdetä yleistämään muihin vastaavankaltaisiin tapauksiin tai ilmiöihin (Koppa 2015, viitattu 12.10.2015).

8 TULOKSET

Kyselyyn vastasi lopulta kahdeksan henkilöä, joista neljä oli naista ja neljä miestä. Vastaajista nuorin oli 48-vuotias ja vanhin 73. Heidän keski-ikänsä oli noin 61 vuotta. Vastaajista kaikki olivat ennestään vakituisia kirjaston käyttäjiä yhtä lukuunottamatta, joka ei ole käyttänyt muita kirjaston palveluita kuin digitointipistettä.

Neljä vastaajista sai tiedon digitointipisteestä kirjaston työntekijältä ja näistä yksi myös kirjaston facebook -sivulta. Kaksi puolestaan Kolarin kuntatiedotteesta, joista toinen myös kirjaston facebook -sivulta. Yksi sai tiedon digitointipisteestä huomattuaan aihetta koskevan kyselyn kirjaston lainaustiskillä, kun taas yksi ei tiennyt laitteista ennestään. Hänenkin voidaan olettaa saaneen tiedon huomattuaan kyselyn.

Digitointipistettä oli käyttänyt kolme henkilöä. Heistä yksi oli kirjaston työntekijä, joka oli digitoinut diakuvia perheestään monitoimiskannerilla. Kaksi asiakasta oli puolestaan digitoinut kotivideoita VHS-DVD-laitteella. Loput viisi vastaajaa eivät olleet käyttäneet digitointipistettä. Kaikki kolme laitteita käyttäneistä olivat käyttäneet digitointipistettä vain yksi tai kaksi kertaa.

Mielipiteet digitointipisteen ohjeiden selkeydestä vaihtelivat. Yhden VHS-DVD-muunninta käyttäneen asiakkaan mielestä ohjeet olivat jossain määrin selkeät, kun taas toisen mielestä erittäin selkeät. Monitoimiskanneria käyttäneen työntekijän mielestä ohjeet olivat melko selkeät. Kaikki kolme olivat tarvinneet apua digitointilaitteiden käytössä, koska käyttivät niitä ensimmäistä kertaa. Kumpikin asiakas sai laitteiden käyttöön liittyvät perehdytyksen ja toinen vielä apua laitteiden käyttöönotossa. Myös työntekijä sai ohjeistuksen laitteiden käytöstä. Tällä viitataan todennäköisesti lyhyeen perehdytykseen, jonka kirjaston työntekijät saivat hanketta varten palkatulta projektityöntekijältä.

Toinen laitteita käyttäneistä asiakkaista aikoo käyttää digitointilaitteita jatkossa, kun taas toinen asiakas ja kirjaston työntekijä vastasivat tähän kohtaan ”ehkä”. Vastaajista, jotka eivät ole käyttäneet digitointipistettä kaksi ei ollut vielä ehtinyt käyttää niitä, kaksi digitoi aineistoaan jossain muualla ja yksi epäilee digitoinnin olevan liian työlästä ja aikaavievää. Digitointipiste ei luonnollisesti ole lisännyt niiden vastaajien asiointia kirjastossa, jotka eivät ole laitteita käyttäneet. Laitteita käyttäneistä asiakkaista toisen kirjaston asiointia digitointipiste ei ole lisännyt ja toisen

luultavasti on. Hän nimittäin vastasi, että ei käytä muita kirjaston palveluja digitointipistettä lukuunottamatta ja aikoo myös tulevaisuudessa käydä digitoimassa. Tämän perusteella laitteet ovat lisänneet hänen asiointiaan kirjastossa, vaikka hän vastasi, että hänen kirjastonkäyttönsä ei ole lisääntynyt digitointipisteen myötä.

Vastaajista seitsemän ei halua lisäpalveluja digitointipisteeseen, sillä he ovat jättäneet kohdan tyhjäksi tai vastanneet suoraan "en". Kirjaston työntekijän mielestä kaitafilmiä digitointimahdollisuus olisi kuitenkin mukava lisä digitointipalveluihin. Lopun vapaisiin kommentteihin kaksi vastaajista ovat kirjoittaneet digitointilaitteiden olevan hyvä lisä kirjaston palveluihin. Toinen heistä oli käyttänyt laitteita.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Koska vastaajia saatiin niin vähän, on tulosten pohjalta vaikea tehdä luotettavia johtopäätöksiä. Tämän kyselyn perusteella Kolarin kirjaston asiakkaille ei välttämättä ole tarvetta digitointilaitteille niiden vähäisen käytön perusteella. Hanketta ei silti voida pitää epäonnistuneena, koska Kolarin kirjasto on monelta osin päässyt niihin tavoitteisiin, jotka esitettiin jo alkuperäisessä hankehakemuksessa. Laitteet on saatu onnistuneesti käyttöön ja niitä varten on tehty ohjeet. Samoin kunnan omaa perinneainestoa on saatu digitoitua ja sitä tullaan digitoimaan myös jatkossa. Hankehakemuksessa mainittua koulutusta kuntalaisille ei ole vielä pidetty, mutta sille ei välttämättä olisi kysyntääkään.

Digitointilaitteiden käyttäjät ovat todennäköisemmin keski-ikäistä vanhempaa aikuisväestöä, kuten jo aluksi voitiin olettaa. Toisaalta hieman vanhemmilla ihmisillä tietotekniset taidot ovat usein heikompia kuin nuorilla aikuisilla, minkä takia kirjaston digitointilaitteita ei ole ehkä uskaltanut käyttää. Digitointi on myös hidasta, joten monille voi olla helpompaa teettää työ ammattilaisella.

Digitointilaitteet ovat olleet kirjastossa vain muutaman kuukauden, joten laitteita ei ole ehditty välttämättä vielä käyttää. Voi olla, että digitointilaitteet saavat enemmän suosiota ajan kanssa ja esimerkiksi vuoden päästä niitä saatetaan käyttää jopa viikottain. Laitteet sijaitsevat syrjässä varastossa, mikä voi osaltaan selittää niiden vähäisen suosion. Digitointilaitteille oli ollut ennen niiden hankintaa kuitenkin asiakkaiden keskuudessa kysyntää, joten vähäinen käyttö on tämän perusteella yllättävää. Kolarissa on myös kaupallinen digitointipalvelu, mutta on vaikea arvioida kuinka paljon se on vaikuttanut kirjaston tilanteeseen.

Tämän tutkimuksen perusteella etenkin pienemmät kirjastot voivat miettiä kannattaako laitteita hankkia, jos ne eivät saa käyttöä. Toisaalta etukäteen voi olla vaikea ennustaa saavatko laitteet suosiota, kuten Kolarin tapauksessa. Kaupunginkirjastoissa digitointilaitteille saattaa olla enemmän kysyntää, mutta alueilla on monesti myös kaupallisia digitointipalveluja. Toisaalta kirjaston digitointipalvelujen ei ole katsottu aiheuttavan haittaa kaupallisten digitointipalvelujen toiminnalle, joten ehkä digitointilaitteet ovat parempi lisä suuremmille kaupunginkirjastoille kuin pienemmille kunnankirjastoille.

Jälkeenpäin ajateltuna tällainen tutkimus olisi ollut parempi teettää suuremmassa kaupunginkirjastossa, jotta vastaajia olisi saatu lisää. Toinen vaihtoehto olisi voinut olla myös vertailla esimerkiksi useita Lapin pienempiä kunnankirjastoja ja niiden digitointipalvelujen käyttöä.

LÄHTEET

Aarne.K. 2010. Äänilevyn historia. Viitattu 22.8.2015.
<https://musasto.wordpress.com/2010/10/22/aanilevyn-historia/>.

Ammattiopisto Lappia 2015. Ylläs-instituutti - Ammattiopisto. Viitattu 23.4.2015,
<http://www.lappia.fi/Suomeksi/Esittely/Toimipaikat/Yllas-instituutti>.

Chaline, E. 2013. 50 konetta, jotka muuttivat maailmaa. Suom. V-P. Ketola. Vantaa: Moreeni, 63 - 65.

Document House 2015. Digitoinnin ja digitalisoinnin ero. Viitattu 8.9.2015,
<http://documenthouse.fi/digitoinnin-ja-digitalisoinnin-ero/>.

Drawbaugh, B. 2008. Two years of battle between HD DVD and Blu-ray: a retrospective. Viitattu 2.10.2015, <http://www.engadget.com/2008/02/20/two-years-of-battle-between-hd-dvd-and-blu-ray-a-retrospective/>.

Gigantti 2015. Filmiltä Facebookiin - lyhyt historia siitä miten meistä kaikista tuli valokuvaajia. Viitattu 16.9.2015, <http://www.gigantti.fi/cms/valokuvauksen-historia/filmilta-facebookiin-lyhyt-historia-siita-miten-meista-kaikista-tuli-valokuvaajia/>.

Hangon kaupunki 2015. Digitointihuone. Viitattu 18.10.2015,
<http://www.hanko.fi/palvelut/kirjasto/digitointihuone>.

Hankerekisterin Visualisointi 2015. Viitattu 23.6.2015, <http://visualisointi.kirjastot.fi/hankkeet/vis-fi.html>.

Heinäsmäki, M. 2015. Digitalisaatiota pintaa syvemmältä. Viitattu 8.9.2015,
<http://digitalistnetwork.com/digitalisaatiota-pintaa-syvemmalta/>.

Huittinen 2015. Palvelut. Viitattu 18.10.2015,
http://www.huittinen.fi/palvelut/kirjastopalvelut/palvelut_ja_laitteet.

Huittisten kaupunginkirjasto 2013. Huittisten pääkirjaston digitointitilan käyttösäännöt. Viitattu 18.10.2015,

http://www.huittinen.fi/files/777/HUITTISTEN_PAAKIRJASTON_DIGITOINTITILAN_KAYTTOSAA_NNOT.pdf.

Kodak 2015. Super 8 mm Film History. Viitattu 2.10.2015,
http://motion.kodak.com/motion/products/production/spotlight_on_super_8/super_8mm_history/index.htm.

Kolarin kunta 2015a. Digitointi. Viitattu 11.8.2015, <http://www.kolari.fi/fi/palvelut/kunnan-palvelut/sivistysosasto/kirjasto-ja-kulttuuritoimi/palvelut/digitointi.html>.

Kolarin kunta 2015b. Etusivu. Viitattu 23.4.2015,
<http://www.kolari.fi/fi/etusivu.html>.

Kolarin kunta 2015c. Henkilökunta. Viitattu 23.4.2015,
<http://www.kolari.fi/fi/palvelut/kunnan-palvelut/sivistysosasto/kirjasto-ja-kulttuuritoimi/henkilokunta.html>.

Kolarin kunta 2015d. Kirjasto ja kulttuuri tiedottaa. Viitattu 20.8.2015,
<http://www.kolari.fi/fi/etusivu/kolarin-kunta-tiedottaa/kirjasto-ja-kulttuuri-tiedottaa.html>.

Kolarin kunta 2015e. Kirjastoauto. Viitattu 23.4.2015,
<http://www.kolari.fi/fi/palvelut/kunnan-palvelut/sivistysosasto/kirjasto-ja-kulttuuritoimi/kirjastoauto.html>.

Kolarin kunta 2015f. Kolarin kylät. Viitattu 23.4.2015,
<http://www.kolari.fi/fi/palvelut/kylat.html>.

Kolarin kunta 2015g. Koulut. Viitattu 23.4.2015,
<http://www.kolari.fi/fi/palvelut/kunnan-palvelut/sivistysosasto/koulut.html>.

Koppa 2015. Tapaustutkimus. Viitattu 12.10.2015,
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/tapaustutkimus>.

Lapin kirjasto 2015. Kirjastot ja palvelut. Viitattu 23.4.2015,
<https://lappi.verkkokirjasto.fi/web/arena/kirjastot-palvelut>.

MP3developments 2013. A Brief History of Audio Formats. Viitattu 22.8.2015,
<http://www.mp3developments.com/article1.php>.

Mäntyharju 2015. Ajankohtaista. Viitattu 18.10.2015, <http://www.mantyarju.fi/palvelut/344-ajankohtaista8>.

Mäntyharjun kirjasto 2012. Digitointi. Viitattu 18.10.2015,
<http://www.mantyarju.fi/tiedostot/kirjasto/digitointi.pdf>.

Nurminoro, R. 2002. Kolarin pääkirjasto 20 vuotta – Historiikki. Esite.

Pellikka, P. 2015. Projektityöntekijä, Kolarin kunta. Haastattelu 27.8.2015.

Parasta Pälkäneellä 2015. Tapahtumat. Viitattu 18.10.2015, <http://www.palkane.fi/tapahtumat>.

Satokangas, K. 2015a. Kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja, Kolarin kunta. Puhelinhaastattelu. 25.5.2015.

Satokangas, K. 2015b. Kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja, Kolarin kunta. Haastattelu. 27.8.2015.

Sompion kirjasto 2015. Sodankylän kirjasto. Viitattu 18.10.2015,
<http://www.sompionkirjasto.fi/sodankyla/>.

Suomen kirjastohakemisto 2012. Kirjastohakemisto. Viitattu 8.11.2015,
<http://hakemisto.kirjastot.fi/>.

Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2015a. Tilasto. Viitattu 23.4.2015,

<http://tilastot.kirjastot.fi/fi-FI/tilasto.aspx?QueryId=38e2e74f-b4e0-5825-48b4-4e6e4806e89e&RefererUrl=%2ffi-fi%2ftilastohaku.aspx%3fQueryId%3d38e2e74f-b4e0-5825-48b4-4e6e4806e89e>.

Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2015b. Tilasto. Viitattu 23.4.2015,
<http://tilastot.kirjastot.fi/fi-FI/tilasto.aspx?QueryId=b5720666-ba3a-17ec-1dd5-2d0bea0a5b93&RefererUrl=%2ffi-fi%2ftilastohaku.aspx%3fQueryId%3db5720666-ba3a-17ec-1dd5-2d0bea0a5b93>.

Tietopuu 2015a. Arvioinnin näkökulmia ja lähestymistapoja. Viitattu 20.10.2015,
https://keskuststo.a-klinikka.fi/tietopuu/arviointi/arvioinnin_nakokulmia_ja_lahestymistapoja.

Tietopuu 2015b. Hankearvioinnin prosessi. Viitattu 20.10.2015, https://keskuststo.a-klinikka.fi/tietopuu/hankearvioinnin_prosessi.

Tilastokeskus 2015. Kuntien avainluvut. Kolari. Viitattu 17.4.2015,
<http://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/273.html>.

Uusi-Autti, N. 2015. Digitalisaatio – hypeä ehkä, mutta ei hokkuspokkusta. Viitattu 8.9.2015,
<http://wau.fi/artikkelit/digitalisaatio-hypea-ehka-mutta-ei-hokkuspokkusta>.

Vilpas, P. 2013. Moniste. Viitattu 4.10.2015, <http://users.metropolia.fi/~pervil/kvantsu/Moniste.pdf>.

Yle 2012. Kirjastojen tarjoama ilmainen digitointi ei ammattilaisia pelota. Viitattu 5.8.2015,
http://yle.fi/uutiset/kirjastojen_tarjoama_ilmainen_digitointi_ei_ammattilaisia_pelota/5061300.

Yle 2015. Kirjastoilla tärkeä asema, kun palvelut karkaavat kylältä: "Kirjastoista tulee asukkaiden olohuoneita". Viitattu 22.8.2015,
http://yle.fi/uutiset/kirjastoilla_tarkea_asema_kun_palvelut_karkaavat_kylalta_kirjastoista_tulee_asukkaiden_olohuoneita/7874559.

Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015a. Avustuspäätökset. Viitattu 2.8.2015,
<http://hankkeet.kirjastot.fi/ohjeita/avustusp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6kset>.

Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015b. Digitointikeskus asiakaspalvelua laajentamaan. Viitattu 23.4.2015, <http://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/digitointikeskus-asiakaspalvelua-laajentamaan>.

Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015c. Hankerekisterin määrittely. Viitattu 2.8.2015, <http://hankkeet.kirjastot.fi/ohjeita/hankerekisterin-m%C3%A4%C3%A4rittely>.

Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015d. Toiminnan raportointi ja tiliselvitys. Viitattu 2.8.2015, <http://hankkeet.kirjastot.fi/ohjeita/toiminnan-raportointi-ja-tiliselvitys>.

Yleisten kirjastojen hankintarekisteri 2015e. Yleisohjeita valtionavustuksista. Viitattu 2.8.2015, <http://hankkeet.kirjastot.fi/ohjeita/yleisohjeita-valtionavustuksista>.

Kysely Kolarin kirjaston digitointilaitteista

Hei! Olen kirjasto- ja tietopalvelualan opiskelija Oulun ammattikorkeakoulussa. Tämä kysely on osa opinnäytetyötäni, jonka avulla on tarkoitus selvittää digitointilaitteiden käyttöä Kolarin kirjastossa. Tulosten perusteella pyritään kehittämään digitointipistettä. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Mieleni on tärkeä!

1. Perustiedot (ikä ja sukupuoli)

Sukupuoli: Mies Nainen

Ikä: _____

2. Mitä kirjaston palveluita käytät? Voit valita useamman vaihtoehdon.

Lainauspalvelua

Kaukopalvelua

Tietopalvelua

Asiakaspäätteitä

Tulostusta ja valokopiointia

Lehtisalia

Digitointipistettä

En käytä digitointipisteen lisäksi mitään kirjaston palveluja

Jotain muuta palvelua, mitä?

---

3. Mitä kautta sait tiedon kirjaston digitointilaitteista?

- Huomasin laitteet käydessäni kirjastossa
- Kirjaston työntekijältä
- Kirjaston kotisivulta
- Kirjaston facebook -sivulta
- Kuntatiedotteesta
- Perheenjäseneltä, kollegalta, ystävältä yms.
- En tiennyt ennestään digitointilaitteista

Jotain muuta kautta, miten?

---

4. Mitä seuraavista digitointilaitteista olet käyttänyt? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- LP-CD -muunninta
- VHS - DVD -muunninta
- C-kasetti -CD -muunninta
- Valokuva/negatiivi/dia -skanneria
- Jotain editointiohjelmista
- En mitään **(jos valitsit tämän vaihtoehdon siirry kohtaan 9.)**

Tarkentavat kommentit (esim. mitä skannasit tai mitä ohjelmaa käytit?)

---

5. Kuinka monesti olet käyttänyt digitointilaitteita

- 1 - 2 kertaa
- 3 - 4 kertaa
- 5 - 6 kertaa
- Useammin kuin kuusi kertaa, kuinka monesti? _____

6. Digitointipisteen ohjeet ovat

- Erittäin selkeät
- Melko selkeät
- Jossain määrin selkeät
- Eivät yhtään selkeät

Tarkentavat kommentit (esim. Mitä ohjeita käytit?)

---

7. Tarvitsin kirjaston työntekijän apua digitoinnissa

- Kyllä En

Missä tarvitsit apua?

---

8. Aiotko käyttää digitointilaitteita jatkossa?

- Kyllä En Ehkä

(Jos olet käyttänyt digitointilaitteita jätä vastaamatta kohtaan 9.)

9. En ole käyttänyt digitointilaitteita, koska (voit valita useamman vaihtoehdon)

en omista sellaista materiaalia, jota haluaisin digitoida (esim. VHS-kasetteja tai vinyylejä).

digitointi on liian työlästä ja/tai aikaavievää.

digitointi on liian vaikeaa.

ei ole kiinnostusta.

digitoin jossain muualla.

Jokin muu syy, mikä?

---

10. Ovatko digitointilaitteet lisänneet sinun asiointiasi kirjastossa?

Kyllä   Eivät

11. Haluaisitko jotain lisäpalveluita digitointipisteeseen? (esim. kaitafilmiä digitointi)

Vapaa sana

Kiitos vastaamisesta!